

Saksutredning

Arkivsak: 2026/534-8

Saksbehandler: Bodil Brå Alsvik/ Petter Lindseth

Sakens gang

Saknr.	Møtedato	Utvalg
	11.06.2026	Administrasjonsutvalget
	11.06.2026	Formannskapet
	18.06.2026	Kommunestyret

Bærekraftige og innovative kommuner - endelig beslutning om interkommunalt samarbeid om støtte-/stabsfunksjonene sentralbord, arkiv og personvernombud mellom Midtre Gauldal, Melhus og Skaun

Kommunedirektørens innstilling

Kommunestyret

1. vedtar at Midtre Gauldal, Skaun og Melhus kommuner inngår et administrativt vertskommunesamarbeid om de administrative støttefunksjonene sentralbord og arkiv (inklusive postmottak) med Skaun som vertskommune. Det vises til kommuneloven § 20-2 om vertskommunesamarbeid.
2. godkjenner framlagte vertskommuneavtale om slikt samarbeid og vedtar at denne skal undertegnes.
3. godkjenner at Skaun kommune overtar arbeidsgiveransvaret for ansatte knyttet til stab-/støttefunksjonene sentralbord og arkiv ved at det gjennomføres virksomhetsoverdragelser mellom de to kommunene med virkning fra 01.01.27
4. godkjenner at eksisterende samarbeid mellom Midtre Gauldal, Holtålen, Rennebu og Oppdal kommuner om felles personvernombud utvides til også å gjelde Melhus

og Skaun kommuner. Det betyr at Midtre Gauldal kommune selger denne tjenesten også til Skaun og Melhus. Det forutsettes at samarbeidet reguleres gjennom skriftlige avtaler med hver av kommunene.

5. forutsetter at samarbeidet ikke medfører økte kostnader for den enkelte kommune i samarbeidet, og at målsettingen i løpet av en 5-årsperiode er å redusere driftskostnadene reelt sett i forhold til dagens nivå.
6. vedtar at samarbeidet iverksettes trinnvis fra og med 01.01.2027 og skal være slutført innen 01.01.2028.

Vedlegg:

- Vertskommuneavtalen
- Rapport fra arbeidsgruppen med vedlegg
- Referat/ protokoll fra drøftingsmøte med fagforeningene 21.05.2026
- Referat fra møte i Arbeidsmiljøutvalget 26.05.2026

Sammendrag

Saken gjelder endelig beslutning om etablering av et interkommunalt samarbeid mellom Midtre Gauldal, Melhus og Skaun om sentralbord, arkiv (inkludert postmottak) og felles personvernombud. Bakgrunnen er økende utfordringer knyttet til demografi, rekruttering, økonomi og krav til tjenestekvalitet, som gjør det nødvendig å ta i bruk nye og mer effektive samarbeidsløsninger. Utredningen viser at samarbeid på de aktuelle områdene vil kunne gi betydelige gevinster i form av bedre kvalitet, sterkere fagmiljø, redusert sårbarhet og mer effektiv ressursbruk, samtidig som tjenestene blir mer robuste over tid. Det foreslås å etablere et vertskommunesamarbeid for sentralbord og arkiv med Skaun som vertskommune, samt å videreføre og utvide eksisterende samarbeid om personvernombud med Holtålen, Rennebu og Oppdal der Midtre Gauldal leverer tjenesten.

Vertskommuneordningen innebærer virksomhetsoverdragelse av ansatte til vertskommunen med videreføring av lønns- og arbeidsvilkår, og det legges opp til fleksible løsninger for lokalisering. Samarbeidet skal innføres trinnvis fra 2027 og være ferdigstilt innen 2028. Det forutsettes at samarbeidet er kostnadsnøytralt ved oppstart, med mål om reduserte kostnader og gevinster over tid. Kommunedirektørene vurderer at fordelene ved samarbeid klart oppveier utfordringene, og anbefaler at kommunestyret vedtar foreslått organisering som et nødvendig tiltak for å sikre bærekraftige og framtidsrettede støttefunksjoner.

Saksopplysninger

Bakgrunn for saken

Kommunestyret vedtok den 26.03.26 i sak 10/26, Bærekraftige og innovative kommuner 2030, etablering av et helhetlig interkommunalt samarbeid mellom Skaun, Melhus og Midtre Gauldal, at det skulle gjennomføres en fase 2 i et utredningsarbeid om interkommunalt samarbeid på de administrative områdene lønn, regnskap, fakturering og sentralbord, postmottak, arkiv. Dette utredningsarbeidet er nå gjennomført og resultatet for området sentralbord, arkiv, postmottak og framgår av denne saken. I løpet av prosessen er også muligheten for samarbeid om felles personvernombud vurdert, og resultatet av denne vurderingen er tatt inn i denne saken. Kommunestyret inviteres nå til å ta en endelig beslutning.

Faktiske opplysninger

Kommunestyrets oppdrag

Kommunestyret i Skaun fattet i sak 10/26 følgende vedtak:

Kommunestyret:

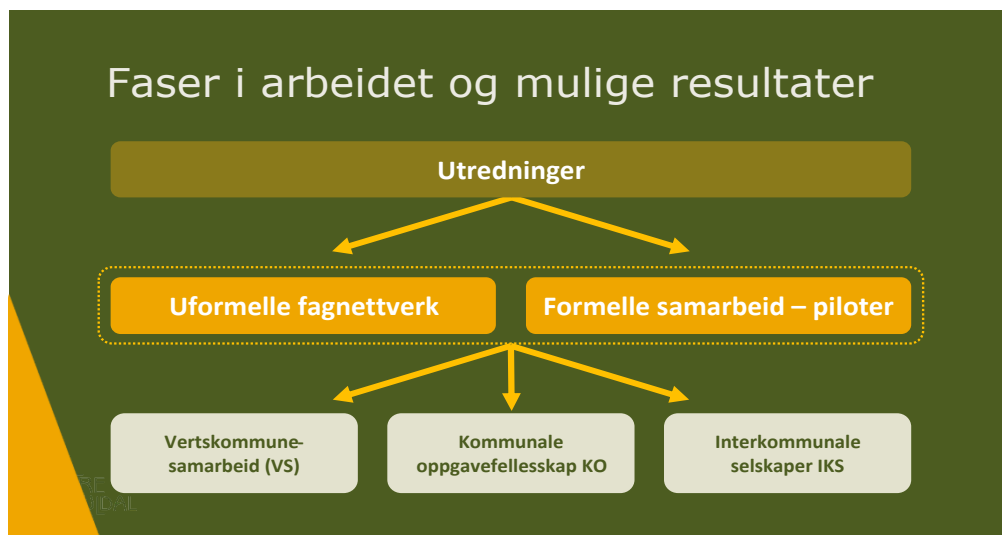
1. Slutter seg til at det er etablert dialog og gjennomført en første fase med utredninger om interkommunalt samarbeid på områdene sentralbord, postmottak, arkiv og lønn, regnskap, fakturering mellom kommunene Skaun, Melhus og Midtre Gauldal.
2. Ber kommunedirektøren gjennomføre et videre utredningsarbeid på ovenfor nevnte administrative områder med tanke på et formelt og forpliktende samarbeid, dette med bakgrunn i tidligere vedtak om at interkommunalt samarbeid generelt sett er den ønskede strategien for å oppnå mer effektiv ressursbruk. Resultatet av dette arbeidet legges fram for kommunestyret i juni 2026.
3. Slutter seg til at det kan prøves ut ulike samarbeidsløsninger mellom Skaun, Melhus og Midtre Gauldal for sentralbordtjenesten våren 2026 dersom det ligger til rette for dette.
4. Gir kommunedirektøren i oppdrag å utrede muligheter for samarbeid innenfor området samfunnsutvikling. I dette ligger å kartlegge hvilke gevinster ulike samarbeid innenfor dette området kan gi, og eventuelt også å prøve ut ulike samarbeid der det ligger godt til rette for det. Resultatet av dette arbeidet legges fram for kommunestyret i juni 2026.

5. Ber kommunedirektøren sikre at ansattes rett til medvirkning og medbestemmelse ivaretas i alle faser av prosjektet " Bærekraftige og innovative kommuner 2030, etablering av et helhetlig interkommunalt samarbeid mellom Skaun, Melhus og Midtre Gauldal".

6. Ber om at det i alle faser av utredningsarbeidet tas utgangspunkt i prinsippet om likeverd mellom kommunene og en jevnbyrdig fordeling av ansvar.

Organiseringen og gjennomføring av utredningsarbeidet

Bildet viser fasene i utredningsarbeidet som er gjennomføres:

På bakgrunn av det politiske vedtaket som ble fattet i mars i år er nå fase 2 i et utredningsarbeid gjennomført. En arbeidsgruppe bestående av avdelingsleder for kommunikasjon og dokumentasjon i Melhus, kommunalsjef organisasjon i Skaun, kommunalsjef oppvekst og organisasjon i Midtre Gauldal sammen med en hovedtillitsvalgt fra hver av kommunene, har på oppdrag fra kommunedirektørene gjennomført en bred og grundig utredning av ulike sider ved et eventuelt formalisert samarbeid på området sentralbord, arkiv og personvernombud.

Arbeidsgruppens rapport med vedlegg følger saken.

Arbeidsgruppens rapport med tilrådning om veien videre utgjør en del av kunnskapsgrunnlaget kommunedirektørene legger til grunn for sine anbefalinger til kommunestyrene.

Kort oppsummering fra arbeidsgruppens rapport

Innledningsvis i rapporten beskrives de felles utfordringer kommunene står overfor, hovedsakelig på grunn av den demografiske utviklingen som gjør at tilgangen på arbeidskraft har blitt og fortsatt blir langt vanskeligere enn vi har vært vant til. Denne situasjonen krever smarte og effektive måter å løse oppgavene på, noe som fører til at det blir enda viktigere enn før med solide fagmiljøer.

Deretter beskrives de tre fagområdene sentralbord, arkiv og personvernombud - hvilket ansvar og hvilke oppgaver som ligger til disse områdene.

Det er gjennomført ROS-analyser og interessentanalyser for alle de tre områdene, samt at fordeler og ulemper er kartlagt for alle områdene om mot et sett med vurderingskriterier.

Ut fra disse analysene og vurderingene har arbeidsgruppen gitt sin helhetlige vurdering og anbefaling.

"Anbefaling for sentralbordfunksjonen

Kartleggingen viser at sentralbordet er et område med høy grad av likhet i drift, felles teknisk løsning og en tydelig felles utfordring knyttet til sårbarhet ved fravær. Samarbeid kan gi bedre kvalitet for innbyggerne gjennom mer stabil tilgjengelighet, samt styrke fagmiljøet for de ansatte. Sentralbord er et tjenesteområde som kan forbedres og justeres gradvis, uten store konsekvenser for lovverk, systemer eller internkontroll. For kommunene er det viktig med tilgjengelighet og en tjeneste som skal sikre innbyggernes beste ut ifra behov, hindre utenforskap, språkbarrierer og trygghet. Det vurderes at et samarbeid hvor det beste fra hver kommune og kompetansedeling vil heve profesjonaliteten, responstid og omdømme.

Det foreligger også et økonomisk potensial dersom kommunene velger en modell med felles sentralbord for alle tre kommuner. Det kan på sikt sees på mulighet for reduksjon av bemanning når tjenesteområdet har fått innarbeidet gode nok rutiner for ivaretagelse av sentralbord tjenesten etter de visjonene og tjenestekravene som kommunene vil stille til felles sentralbordløsning. Videre må kommunene ha ressurser som ivaretar øvrige oppgaver som i dag ivaretas av medarbeidere tilknyttet sentralbord og skranketjenesten i kommunene.

Sentralbord fremstår derfor som en lavrisiko, høy-gevinst område, og det konkluderes med at kommunene bør gå videre med forberedelser høsten 2026 og deretter sikte seg inn mot en felles sentralbordløsning fra 1.1.27.

Anbefaling for arkiv og postmottak

Arkiv- og postmottakstjenestene er mer komplekse og strengt lovregulerte enn sentralbord, og samarbeidsløsninger krever derfor et mer omfattende og grundig forarbeid. Samtidig viser kartleggingen at kommunene har store og likeartede utfordringer når det gjelder kapasitet, internkontroll, digitalisering og dokumentfangst. Flere viktige oppgaver blir i dag ikke løst fullt ut i noen av kommunene på grunn av ressursmangel og mange "tidstyver".

Et samarbeid har potensial til å gi:

- Sterkere fagmiljø og bedre rekrutteringsgrunnlag
- Redusert sårbarhet ved fravær og turnover
- Bedre kvalitet og etterlevelse av lovverk
- Felles systemutvikling og økt grad av automatisering
- Stordriftsfordeler over tid

Samtidig krever området grundig vurdering når det gjelder personvern, tilgangsstyring og oppgavefordeling. Erfaringer fra andre kommuner viser at det er gevinster å hente ved et samarbeid på disse områdene.

Arbeidsgruppas konklusjon er at kommunene bør gå videre med mål om å etablere en felles arkivtjeneste for de tre kommunene. Det vil kunne være mulig å få til dette fra 01.01.27, men samtidig er det viktig at kompleksiteten innenfor fagområdet hensyntas. Det bør derfor vurderes om fagmiljøene trenger noe lenger tid på å samkjøre seg før fullskala oppstart.

Anbefaling for personvernombudsfunksjonen

Det anbefales at en går videre med arbeidet for å samarbeide tettere om rollen som personvernombud. Midtre Gauldal løser i dag denne oppgaven for 3 andre kommuner, og det vil være forholdsvis enkelt å ta inn flere i denne ordningen. Det må da inngås individuelle avtaler for de nye kommunene i samarbeidet. Slike avtaler vil kunne være operativ fra 01.01.27."

Organisering av samarbeidet (organisasjonsformer)

Kommuneloven gir stor frihet til å organisere samarbeid, men setter rammer i forhold til når:

- det skal fattes enkeltvedtak

- myndighet utøves på vegne av kommunene
- styring og demokratisk kontroll skal sikres

Tre samarbeidsformer er særlig relevante:

- Vertskommunesamarbeid
- Kommunalt oppgavefellesskap (med eller uten eget rettssubjekt)
- Interkommunalt politisk råd (IPR)
(politisk samarbeidsarena, ikke egnet for tjenesteproduksjon)

Hovedforskjeller i de aktuelle modellene:

Vertskommunesamarbeid

- rask å etablere
- egnet for myndighetsoppgaver og individrettede tjenester
- nødvendig ved myndighetsutøvelse/når det skal fattes enkeltvedtak
- vertskommunen får en mer sentral rolle

Oppgavefellesskap uten eget rettssubjekt

- god politisk styring og fleksibilitet
- kommunene beholder juridisk ansvar
- krever tydelige samarbeidsavtaler

Oppgavefellesskap som eget rettssubjekt

- høy grad av likeverdighet og robusthet
- sterkere fagmiljø og klar ansvars plassering
- mer ressurskrevende og mindre fleksibelt å endre

Når det skal velges organisasjonsform må følgende forhold vurderes:

- hvilke oppgaver samarbeidet skal omfatte
- graden av folkevalgt styring og kontroll
- juridisk og økonomisk selvstendighet
- konsekvenser for økonomi, ansatte, digitalisering og lokalisering
- behovet for langsiktighet vs. fleksibilitet

Administrative tjenester og samfunnsutvikling vurderes som ulike områder, der ulike løsninger kan være riktige. I denne saken gjelder det valg av organisasjonsform for et formelt samarbeid på de administrative områdene sentralbord, arkiv (inklusive postmottak) og personvernombud.

Valg av organisasjonsform er et strategisk valg som vil påvirke styring, likeverdighet, tjenestekvalitet og ressursbruk over tid. Like viktig som valg av modell er at det

foreligger en grundig gjennomarbeidet samarbeidsavtale.

Samarbeidsavtalen

Både for oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid gjelder at det skal inngås en samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen skal vedtas av kommunestyrene i alle deltakerkommunene. Kommuneloven § 20-4 tredje og fjerde ledd fastsetter nærmere krav til hva en slik avtale skal inneholde.

For vertskommunesamarbeid gjelder at avtalen som et minimum må inneholde bestemmelser om:

- deltakerne i samarbeidet
- hvem av deltakerne som er vertskommune
- hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
- når oppgaver og myndighet skal overføres
- hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
- hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal foregå
- hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- hvordan samarbeidet skal oppløses
- annet som etter lov skal fastsettes i avtale

I tillegg kan avtalen også inneholde andre temaer som det vil være hensiktsmessige å tydeliggjøre.

Dersom avtalen skal endres på noen av punktene, må kommunestyret selv i den enkelte deltakerkommune vedta dette.

Virksomhetsoverdragelse

Dersom det etableres et vertskommunesamarbeid mellom Skaun, Midtre Gauldal og Melhus, vil det kunne innebære en virksomhetsoverdragelse. Det betyr at ansettelsesforholdet til medarbeiderne i to av kommunene (samarbeidskommunene) vil endres; de vil med en slik ordning bli ansatt i den kommunen som blir vertskommune. Deres rettigheter vil være de samme som i dag når det gjelder lønn, godtgjøringer, rett til lokale forhandlinger, arbeidstid og pensjon.

Arbeidsmiljøloven § 16-2 Lønns- og arbeidsvilkår omhandler en rekke forhold ved virksomhetsoverdragelser:

§ 16-2 første ledd slår fast utgangspunktet om at den tidligere arbeidsgivers rettigheter og plikter

som følger enten av arbeidsavtale eller arbeidsforhold som foreligger på det tidspunkt overdragelsen finner sted, overføres til ny arbeidsgiver. Ny arbeidsgiver må derfor respektere de lønns- og arbeidsforhold og andre arbeidsvilkår som gjaldt mellom tidligere arbeidsgiver og arbeidstakerne.

Arbeidstakerens individuelle rettigheter skal komme frem av den skriftlige arbeidsavtalen eller følge av arbeidsforholdet. Bestemmelsen verner rettigheter arbeidstakerne hadde på overdragelsestidspunktet, men gir ikke bedre rettigheter og verner heller ikke fremtidig utvikling.

Arbeidsmiljøloven har også andre bestemmelser som regulerer og gir arbeidstakerne vern når

virksomhetsoverdragelse skjer.

Økonomi

Økonomiske forhold er et sentralt tema ved etablering av interkommunalt samarbeid.

Når flere kommuner går sammen om å løse oppgaver i fellesskap, må det tas stilling til både samlet ressursbruk og hvordan kostnadene skal fordeles mellom

deltakerkommunene. Som del av saksforberedelsen er det derfor utarbeidet et

kunnskapsgrunnlag for å belyse de økonomiske forholdene ved et mulig samarbeid. Dette grunnlaget tar for seg i hovedsak fire elementer/forhold:

1. Et overordnet og helhetlig forslag til kostnadsfordeling, dvs. utvikle et sett med kostnadsnøkler, som kan benyttes for fordeling av kostnader for de ulike tjeneste-/forvaltningsområdene, dvs. en oversikt over kostnadsnøkkel pr. samarbeidsområde.
2. Konkrete beregninger for de områdene som nå utredes, dvs. at hovedvekten legges på de administrative områdene: en oppstilling som viser hvilke utgifter hver av kommunene har i dag til å drifte det aktuelle tjeneste-/forvaltningsområde.
3. Forslag/anslått kostnadsramme for en samlet tjeneste-/forvaltningsproduksjon (hva som bør budsjetteres for en ny "enhet").
4. Beregning av forventet kostnadsutvikling videre i et 5-års perspektiv.

Blant de viktigste suksesskriteriene for et interkommunalt samarbeid er en rettferdig og etterprøvbar fordeling av kostnader. En hensiktsmessig kostnadsnøkkel bør som hovedregel bestå av både en fast og en variabel del, der den variable delen knyttes til en eller flere relevante kostnadsdrivere. Ved utforming av slike nøkler er det særlig to spørsmål som må avklares:

1. Hvor stor andel av kostnadene bør fordeles som fast andel?

2. Hva er den mest relevante kostnadsdriveren for det aktuelle området?

Nivået for den faste andelen vil ha stor betydning for hvordan kostnadene fordeles mellom kommunene. En høy fast andel innebærer at en mindre del av kostnadene fordeles etter bruk, mens en lavere fast andel i større grad reflekterer faktisk aktivitet. Hittil i arbeidet er det lagt til grunn en forenklet tilnærming der den faste andelen tar utgangspunkt i ressursbruken i mediankommunen (Skaun), som et uttrykk for nødvendig grunnbemanning. Den variable delen knyttes til kostnadsdriverer som i størst mulig grad reflekterer kommunenes bruk av tjenestene, for eksempel antall bilag for regnskap.

Uten erfaringer med samarbeid på det aktuelle området, ser vi at kostnadsnøkklene på dette tidspunktet vil være beheftet med en del usikkerhet. Nøkklene bør derfor utvikles over tid ut fra de erfaringer som gjøres både når det gjelder å vurdere hva som blir de mest sentrale kostnadsdriverne og hvordan kostnadene bør fordeles som henholdsvis faste og variable/aktivitetsstyrte.

Gjennomgangen viser at oppgavene innen sentralbord og arkiv/postmottak i dag løses med en samlet ressursbruk på om lag 10 årsverk fordelt på de tre kommunene. Ressursbruken er noe ujevnt fordelt mellom kommunene, og det er forskjeller i organisering og hvordan oppgaver og kostnader er plassert. Dette gir et visst behov for tilpasninger for å få et sammenlignbart grunnlag.

Med utgangspunkt i dagens oppgaveportefølje og ressursbruk er det lagt til grunn at en felles tjenesteenhet for sentralbord, postmottak og arkiv i en oppstartsfase vil ha et bemanningsnivå tilsvarende dagens nivå. Den samlede ressursbruken videreføres dermed. På dette grunnlaget er det beregnet en samlet kostnadsramme for en felles enhet på om lag 7,8 mill. kroner. Kostnadsnivået gjenspeiler dagens drift, og er i stor grad knyttet til lønnskostnader.

Vurdering

Bedre sammen enn hver for oss

Utfordringsbildet for kommunene, slik det er i dag og slik det vil bli i årene framover, er gjentatte ganger og i ulike sammenhenger detaljert beskrevet for kommunestyrene. Oppsummert handler det om at det blir langt flere eldre, færre i arbeid, strammere økonomi, og ikke minst stadig større forventninger hos innbyggerne til de tjenester kommunene skal levere.

Kommunedirektørene vil understreke at det bildet som beskrives ikke er en tenkt situasjon i framtida, situasjonen som beskrives er her allerede i dag. Videre er det slik at både i Skaun, Melhus og Midtre Gauldal foreligger det politiske vedtak om å gjennomføre tiltak som bidrar til redusert ressursbruk, samtidig som det forventes at tjenestene skal leveres med god kvalitet. Dersom denne politiske bestillingen skal kunne gjennomføres, er nye måter å løse oppgavene og bruke tilgjengelig arbeidskraft på, helt nødvendig, altså er betydelig omstilling ikke til å komme utenom.

Videre er det en realitet at Skaun, Midtre Gauldal og Melhus - som tilhører samme bo- og arbeidsmarkedsregion- har de samme utfordringene. Ut fra denne realiteten er det etter kommunedirektørenes vurdering nærliggende å vurdere om det vil være gevinster å hente ved å løse utfordringene i fellesskap. Dette er også konklusjonene i de mange offentlige utredninger som er gjennomført de siste 5-10 år om hvordan kommunene skal løse sine utfordringer.

Dersom samarbeid med andre kommuner ikke skal være en del av løsningen, er det viktig å være klar over konsekvensene; det vil bli vanskeligere å rekruttere kompetent arbeidskraft, det blir mer sårbart og det blir dyrere over tid, noe som etter hvert vil gå utover tjenesteytingen. Det er altså også knyttet risiko ved fortsatt å stå alene.

I følge Nivi - analyse som har kartlagt samarbeid og erfaringer med dette i nesten alle landets fylker, er følgende prinsipper viktig for å lykkes:

- Faste partnere: samarbeid om lovpålagte oppgaver bør som en hovedregel utvikles mellom faste partnere og ikke være basert på kortsiktig kjøp og salg av tjenester.
- Full digital fusjon: kommuner som skal samarbeide om lovpålagte oppgaver bør ha felles digital infrastruktur inkl. felles fagsystemer og felles systemer for å ivareta IT-sikkerhet.
- Balansert samarbeidsmodell: samarbeid om lovpålagte kjerneoppgaver bør baseres på en balansert samarbeidsmodell, der vertskommuneansvaret fordeles mellom kommunene.
- Langsiktige avtaler: kommunene bør i større grad inngå langtidsavtaler om samarbeid for å sikre stabilitet i interkommunale tjenester, kontinuitet i fagmiljøer og gode muligheter for løpende effektivisering og gevinstrealisering. Med langsiktige avtaler menes 5-10 år.

Målsettinger og ambisjoner

I søknad til Statsforvalteren (2025) om prosjektmidler tydeliggjøres ambisjonene for et utvidet interkommunalt samarbeid, de langsiktige effektene, mellom Skaun, Melhus og Midtre Gauldal:

- Gjennom samarbeidene skal kommunene være i stand til å hente ut stordriftsfordeler over tid.
- Bedre og mer effektiv bruk av arbeidskraftsressurser skal oppnås, dette for å møte framtidige behov, herunder rekruttering, kompetansebehov, endringskompetanse og profesjongrensener.
- Gitt ivaretagelse av punktene over, skal alle kommunene kunne ta på seg rollen som verts/-kontorkommune.
- Samarbeidene som etableres skal føre til at de tre kommuner som i dag har ca. 32500 innbyggere blir en attraktivt og konkurransedyktig kommuneregion, som er synlig og tydelig i Trøndelag.
- Prosess, valg av metoder og resultat skal ha overføringsverdi til andre kommunegrupper.

Sentralbord, arkiv og personvernombud som samarbeidsområder

Sentralbord, arkiv og personvernombud utgjør en sentral del av kommunenes stab/støttetjenester. Det handler først og fremst om å ivareta oppgaver og funksjoner som er interne, men som også er av største viktighet når det gjelder service, tilgjengelighet, åpenhet og trygghet overfor folkevalgte og innbyggerne.

Arkiv skal sikre at all dokumentasjon som oppstår i kommunens virksomhet blir fanget opp, behandlet, lagret og gjort tilgjengelig på en trygg og sikker måte. Arkivet er en sentral del av kommunens informasjonsforvaltning og sørger for at kommunen kan dokumentere sine beslutninger, ivareta innbyggernes rettigheter, legge til rette for åpenhet og innsyn, og oppfylle lovpålagte krav.

Sentralbordet er kommunens førstelinje i møte med innbyggere, næringsliv og samarbeidspartnere. Sentralbordet sørger for at alle henvendelser blir tatt imot på en profesjonell, effektiv og imøtekommende måte, og at de blir satt over til riktig enhet eller saksbehandler.

Personvernombudets rolle i en kommune går ut på å sikre at behandling av personopplysninger skjer på en lovlig, trygg og ansvarlig måte. Kommunene behandler store mengder informasjon om innbyggere, ansatte og brukere av tjenester. Personvernombudet skal sørge for at denne informasjonen håndteres i tråd med regelverket og med respekt for enkeltmenneskets rettigheter.

Oppgavene er altså rent administrative, med utstrakt bruk av digitale verktøy, og de er til dels rutinepregede. Samtidig fordres det evne og vilje til service og veiledning overfor både interne brukere og kommunenes innbyggere. Evne til skjønnsmessige faglige vurderinger er sentral. Bruken av felles systemer og digitale verktøy gir stor grad av fleksibilitet mht. hvor oppgavene gjøres. Det har vært kommunedirektørenes vurdering at disse oppgavene egenart bør gjøre dem velegnet for et samarbeid mellom flere kommuner.

Arbeidsgruppen som har utredet muligheten for et samarbeid på disse områdene har gjennomført sine vurderinger på et faglig grunnlag, det har deltatt medarbeidere i utredningsarbeidet med solid erfaring fra fagområdene. Det er etter kommunedirektørenes vurdering gjort et grundig arbeid, og kommunedirektørenes anbefaling til kommunestyrene bygger i all hovedsak på de råd som arbeidsgruppen gir i sin rapport.

På felles formannskapsmøte 21.04.26 ble det spesielt gitt uttrykk for at det er viktig at fordeler og ulemper ved et eventuelt formelt samarbeid belyses, samt også konsekvensene for brukerne av tjenestene det her er snakk om. Kommunedirektørene velger derfor å legge spesiell vekt på disse to forhold i sin vurdering - og trekker fram det arbeidsgruppens rapport sier om konsekvenser og fordeler/ulemper.

Fordeler og ulemper ved et formelt samarbeid

Vurderingen av fordeler og ulemper ved et samarbeid er gjort opp mot et sett med felles

kriterier:

- Kostnadseffektivitet
- Sårbarhet
- Fagmiljø
- Service og tilgjengelighet
- Endringskompetanse
- Tekniske forhold
- Økonomi

Arbeidsgruppens vurdering framgår i detalj av rapporten.

Oppsummert viser arbeidsgruppens vurderinger av fordeler og ulemper at et interkommunalt samarbeid kan gi betydelige gevinster, spesielt innen kvalitet, robusthet, kompetanse og digital utvikling. Et større og mer samlet fagmiljø vil gi bedre dekning ved fravær, økt evne til å håndtere lovendringer, bedre forutsetninger for automatisering og en mer stabil tjeneste for brukerne. Disse fordelene vurderes som viktige for å møte framtidige krav til effektiv drift og høy kvalitet.

Samtidig er det tydelig at et samarbeid også innebærer utfordringer. De største risikoene knytter seg til etableringskostnader, teknisk og organisatorisk overgang, behov for endringsarbeid og fare for redusert nærhet til lokale kommunale enheter og innbyggerne i den enkelte kommune. Kunnskap om lokale forhold trekkes også fram som en utfordring. Overgangen vil være krevende og krever god planlegging, tydelige styringslinjer og en bevisst satsing på kulturbygging og involvering av ansatte.

Arbeidsgruppens helhetsvurdering er at det er betydelige gevinster å hente ved et samarbeid, men forutsetter at risikoene håndteres på en strukturert måte, at gode tiltak for å kompensere for ulemper iverksettes, og at lokal forankring, klar styring og trygg gjennomføring sikres.

Arbeidsgruppens anbefalinger til kommunedirektørene er å gå videre med arbeidet mot et formelt samarbeid. Samtidig understreker gruppen at disse to tjenestene er ganske forskjellige og har ulike krav/behov når det gjelder forberedelser. Det er derfor ikke strengt tatt nødvendig å se disse to i sammenheng når det gjelder lokalisering og ledelse. Arbeidsgruppen peker også på at det vil være mulig å etablere en felles sentralbordtjeneste relativt raskt, mens en felles arkivtjeneste vil kreve mer omfattende forberedelser.

Kommunedirektørene vil gi arbeidsgruppen honnør for grundig gjennomførte analyser der mange forhold er belyst. Arbeidsgruppens rapport gir kommunedirektørene et godt faglig grunnlag for å kunne anbefale overfor kommunestyrene i de tre kommunene å vedta at det skal inngås et formelt interkommunalt samarbeid på området sentralbord og arkiv.

Kommunedirektørene vil også peke på at det er viktig å se sammenhengen mellom arkiv og IT/sikkerhet/anskaffelser. Ny arkivlov slår fast at kommunenes arkivansvar gjelder fullt ut også i digitale og skybaserte løsninger, og innebærer skjerpede krav til kontroll med lagring, uttrekk, bevaring og etterprøvbarehet, samt styrket tilsynsmyndighet hos Riksarkivaren. God koordinering mot og tett samarbeid med IT-Midt blir derfor viktig.

Organisering/valg av organisasjonsmodell

Arbeidsgruppens anbefaling når det gjelder organisering av en eventuell felles arkiv- og sentralbordfunksjon er vertskommunemodellen, altså er formalisert samarbeid. I rapporten heter det blant annet " For å skape gode, sterke og utviklende fagmiljø bør tjenestene samles under en ledelse. Det blir viktig å bygge et godt team som sammen kan utvikle profesjonen inn i framtida." Etter arbeidsgruppens vurdering trenger disse to funksjonene nødvendigvis ikke å være samlokalisert/trenger strengt tatt ikke å være

organisert sammen/som en enhet. De to funksjonene bør ses på adskilt da de krever ulik kompetanse og til dels utdanningsnivå. Videre pekes det på at det bør vektlegges at sentralbordtjenesten kan kombineres med andre typer oppgaver og at det er flere ansatte som deler på oppgaven. For de fleste vil hele dager med kun sentralbordarbeid oppleves som ensformig og lite utviklende. Det nevnes også at det vil være fordeler med tilknytning eller tett samarbeid mot kommunenes kommunikasjonsmiljøer og skrankefunksjon da det er gjensidig kunnskap å dele på plattformene som benyttes for innbyggerdialog. Etablering av felles sentralbord med **en** lokasjon er den konkrete anbefalingen.

Kommunedirektørene deler arbeidsgruppens vurdering når det gjelder valg av organisasjonsform. Suksessfaktorer og gevinster som omtales i deres rapport peker i retning av at det er vertskommunemodellen som vil være den mest hensiktsmessige organisasjonsformen for en felles arkiv- og sentralbordfunksjon for de tre kommunene. Vertskommunemodellen er mest brukt for å organisere formelt interkommunalt samarbeid i Norge i dag, og både Melhus, Skaun og Midtre Gauldal har erfaringer med denne modellen allerede. Den er fleksibel; det vil være relativt enkelt å ta ut/legge til fagområder/oppgaver til samarbeidet, og det vil også være relativt enkelt å innlemme flere samarbeidskommuner om det skulle bli aktuelt. Det er også slik at regelverk som regulerer myndighetsutøvelse på noen områder setter krav til valg av organisasjonsmodell. Vertskommunemodellen er eneste organisasjonsmodell som tillater at det fattes enkeltvedtak i regi av samarbeidet, og for arkivfunksjonen gjøres dette gjeldende.

Kommunedirektørene finner det imidlertid mest hensiktsmessig å regulere et formelt samarbeid om arkiv og sentralbord gjennom **en** vertskommuneavtale. Det innebærer at det blir samme kommune som får delegert ansvar og myndighet for begge disse områdene. En slik løsning bidrar til å begrense antallet vertskommuneavtaler, samt at det legger bedre til rette for mer fleksibel bruk av kompetanse og ressurser enn om de to funksjonene organiseres atskilt. De to fagområdenes egenart og ulike behov kan ivaretas selv om det er en og samme kommune som er vertskommune, og den interne organiseringen av tjenesten vil bli en viktig prosess etter at et eventuelt vedtak om formelt samarbeid er fattet.

For funksjonene sentralbord og arkiv er behovet for folkevalgt styring i mindre grad til stede i og med et det er snakk om rent administrative oppgaver.

Ved etablering av et vertskommunesamarbeid overføres/delegeres oppgavene og myndigheten på områdene sentralbord og arkiv til vertskommunen, og den nye

tjenesteenheten blir en integrert del av vertskommunens organisasjon. Nærmeste leder for ny enhetsleder blir kommunedirektøren i vertskommunen.

Samarbeidsavtalen/vertskommuneavtalen som må inngås er, som tidligere redegjort for, vel så viktig som valget av organisasjonsmodell. De tre kommunene har jobbet grundig med denne, og vurderingen er at alle nødvendige forhold som må og bør reguleres er tatt med. Det vil være fullt mulig å endre avtalen om erfaringer skulle vise at det vil være hensiktsmessig. Vertskommuneavtale er vedlagt saken og skal undertegnes.

Arbeidsgruppen anbefaler at **personvernrollen** videreføres med dagens modell der Midtre Gauldal yter denne tjenesten for nabokommunene Holtålen, Rennebu og Oppdal. Disse kjøper denne tjenesten fra Midtre Gauldal som har arbeidsgiveransvar og arkivplikt. Hver kommune dekker lønn tilsvarende en 10% stilling, til sammen 30% for de tre kommunene. Det vil være mulig å koble på også Skaun og Melhus.

ROS-analysen viser at etablering av et felles personvernombud innebærer flere vesentlige risikoer, særlig knyttet til rolleavklaring, kapasitet, kompetanse og håndtering av sensitiv informasjon på tvers av kommuner. Samtidig viser analysen at risikoene i stor grad er håndterbare, forutsatt at foreslåtte tiltak gjennomføres konsekvent og følges opp over tid.

Arbeidsgruppen peker på at det vil være særlig avgjørende for samarbeidets suksess at det gjøres tydelige avgrensninger av ombudsrollen, at personvernansvaret forankres godt i kommunenes ledelse, samt at det utarbeides tydelige avtaler om kapasitet, konfidensialitet og samhandling. Med aktiv risikostyring og tydelig ansvars plassering vurderes etablering av et samarbeid som gjennomførbart uten uakseptabel risiko for kvalitet, lovlighet eller måloppnåelse.

Kommunedirektørenes vurdering er at arbeidsgruppen har gjort et grundig arbeid også når det gjelder personvernombudsrollen. Gruppas konklusjon og anbefalinger danner et godt grunnlag for å kunne anbefale at Melhus og Skaun kommuner slutter seg til det samarbeidet som allerede er etablert på dette området. Hvilket omfang kjøp av tjenesten skal ha for Melhus og Skaun må avklares gjennom en egen avtale.

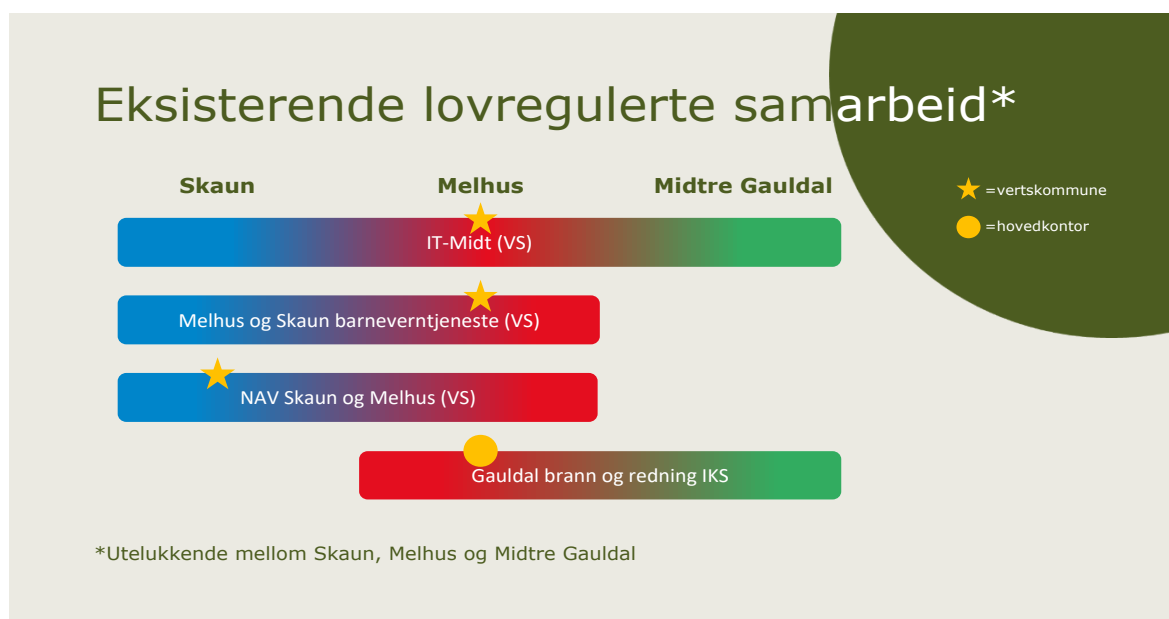
Valg av vertskommune

Grunnleggende prinsipper for det utredningsarbeidet som nå er gjort er *likeverdighet* og *balanse* kommunene imellom. Det betyr at ingen av kommunene er "storebror" - alle skal stille likt når det gjelder å kunne påta seg rollen som vertskommune/kontorkommune, og

det skal være mest mulig balanse kommunene imellom når det gjelder fordeling av denne rollen.

Dette betyr at ved fordeling av roller i dag må helhet og langsiktighet tas i betraktning; balansen må altså vurderes helhetlig i fortid, nåtid og framtid.

Bildet under viser fordelingen av vertskommunerollen i dag mellom de tre kommunene:

Av bildet framgår at det er Melhus som er vertskommune for flest samarbeid i dag, mens Midtre Gauldal ikke har noen vertskommunerolle. Ut fra prinsippet om likeverd og balanse kommunene imellom, er det derfor kommunedirektørens vurdering at det er Midtre Gauldal og Skaun som bør bli vertskommuner for de to administrative samarbeidsområdene som nå er utredet.

For å sikre tilgang på kompetanse, og for å kunne utnytte den fleksibilitet som ligger i at det vil bli frigjorte stillinger i Skaun etter hvert på området lønn, regnskap og fakturering, er det foreslått at Midtre Gauldal blir vertskommune for dette området (se egen sak). Ut fra en slik vurdering faller det naturlig at Skaun blir vertskommune for sentralbord og arkiv

Når det gjelder fagområdene innenfor samfunnsutvikling er prosessen med utredninger foreløpig i fase 1, og spørsmålet om organisering og lokalisering vil eventuelt først bli tema for vurdering langt utpå høsten (som en del av arbeidet i fase 2). Ut fra prinsippet om helhet og balanse, og ikke minst ut fra ønsket om etablering av sterke fagmiljøer, vil kommunedirektørene allerede nå gi uttrykk for at Melhus nok vil være et naturlig valg mht. å være motor og drivkraft på flere av disse områdene.

Lokalisering

I arbeidsgruppens rapport er *ikke* spørsmålet om lokalisering og reisevei i særlig grad problematisert. I møter med de ansatte har imidlertid slike spørsmål ofte blitt stilt, og flere er nok bekymret for egen arbeidssituasjon. Spørsmålet om lokalisering synes for flere å være viktigere enn valg av organisasjonsform.

Kommunedirektørens vurdering er at fleksibilitet knyttet til fysisk oppmøtested vil være en viktig forutsetning for at samarbeidet skal lykkes. Det bør derfor legges til rette for at dagens ansatte så langt det er hensiktsmessig kan videreføre sitt nåværende oppmøtested, samtidig som enhetens ledelse må ha et bevisst og systematisk søkelys på utvikling av både arbeidsmiljø og kompetansemiljø. Ved nyrekruttering vil det imidlertid være mulig å knytte stillinger til et bestemt oppmøtested. Samtidig vurderes det som en fordel at samarbeidet kan tilby kontorsted i alle tre kommuner, noe som kan styrke rekrutteringsgrunnlaget og bidra til økt attraktivitet som arbeidsgiver. En pragmatisk og fleksibel tilnærming bør være metoden - en tvangsflytting av kommunenes medarbeidere vil ikke være en gangbar vei.

Konsekvenser for de ansatte; lønns- og arbeidsvilkår

For de ansatte innenfor sentralbord og arkiv i Midtre Gauldal og Melhus vil et vedtak om at Skaun blir vertskommune innebære at deres arbeidsforhold overføres til Skaun (jfr. det som er sagt tidligere i saksframlegget om virksomhetsoverdragelse. En virksomhetsoverdragelse vil være naturlig når en så stor oppgaveportefølje overføres fra en kommune til en annen). De vil beholde lønns- og arbeidsvilkår som de har i dag i Midtre Gauldal og Melhus. Etter hvert vil en harmonisering være naturlig.

Ut fra det som er sagt ovenfor om lokalisering, vil de ansatte som i dag har sin arbeidsplass på rådhuset i Midtre Gauldal og Melhus, som hovedregel fortsatt kunne ha det. Noe allokering av ressurser vil man måtte regne med, altså at enkelte ansatte en gang iblant må utføre oppgavene i en annen kommune. Videre vil det være nødvendig med felles samlinger fysisk og digitalt, for å kunne bygge faglige fellesskap, utvikle nye og felles rutiner, ha erfaringsdeling og kompetanseutvikling, og ikke minst for å bygge vi-følelse og gode arbeidsmiljø.

Tydelig og dedikert ledelse er trukket fram som en viktig suksessfaktor. Rent organisatorisk vil den nye tjenesteenheten bli en egen enhet i Skaun kommunes organisasjon med en egen leder.

Tillitsvalgtes medvirkning og oppsummering

Tillitsvalgte har deltatt i utredningsarbeidet som fullverdige medlemmer av arbeidsgruppen. Deltakelsen har etter det kommunedirektøren har fått melding om vært preget av åpenhet, respekt og god takhøyde for ulike perspektiver. Tillitsvalgte har hatt reell mulighet til å komme med innspill og problematisere forhold av betydning for ansatte og organisasjonen som helhet.

Kommunedirektørene vil uttrykke forståelse for at rollen som tillitsvalgt kan være krevende å håndtere i en såpass omfattende endringsprosess som nå pågår. Kommunedirektørene forstår også at de ansatte er bekymret for sin framtidige arbeidssituasjon og arbeidsvilkår. De fleste forhold er etter kommunedirektørenes vurdering svart ut i saksframlegget, og noen forhold kan ikke avklares før eventuelt vedtak om etablering av formelle samarbeid er gjort. Endringer i arbeidsoppgaver vil det kunne bli, og hva disse endringene vil innebære for den enkelte ansatte er vanskelig å konkretisere på nåværende tidspunkt. Her er det naturlig å minne om at arbeidsgiver har styringsrett så lenge endringene skjer innenfor rammene av gjeldende arbeidsavtale. Risiko knyttet til arbeidsbelastning og kompetanseutvikling vil bli en del av den mer omfattende ROS-analysen som er planlagt gjennomført høsten 2026 - under forutsetning av at et formelt samarbeid blir vedtatt.

Kostnadsnøkler og økonomiske beregninger

Kommunedirektørenes vurdering er at det på nåværende tidspunkt ikke er grunnlag for å kunne fremme forslag om klart definerte kostnads-/fordelingsnøkler for fordeling av kostnadene ved drift av felles tjenesteenhet sentralbord og arkiv/postmottak samarbeidskommunene imellom. Kostnadsnøklerne må utvikles over tid etter hvert som man gjør seg erfaringer med dette konkrete samarbeidet, og kommunedirektørene vil komme tilbake til dette arbeidet på et senere tidspunkt.

På denne bakgrunn er det kommunedirektørenes vurdering at det mest hensiktsmessige er at hver av samarbeidskommunene går inn i samarbeidet med de økonomiske rammene som gjelder for 2026, altså at dagens budsjett for drift av området sentralbord, postmottak og arkiv i hver av de tre kommunene til sammen blir driftsrammen for den nye felles tjenesteenheten i 2027. På kort sikt vil samarbeidet derfor ikke gi noen økonomiske konsekvenser for den enkelte kommune. På lengre sikt, basert på erfaringer

fra Værnesregionen, er imidlertid kommunedirektørenes vurdering at det kan være grunnlag for økonomiske gevinster.

Ved etablering av samarbeidet legges det til grunn at bemanningsbehovet i oppstartsfasen vil tilsvare dagens nivå. Dette innebærer totalt vel 10 årsverk for å ivareta oppgavene, med et samlet budsjett på ca. 7,8 mill. kr. Innenfor denne rammen forutsettes det at det avsettes tilstrekkelige ledelsesressurser.

Viktige momenter å ivareta ved eierskap til interkommunalt samarbeid

Det er behov for mer samarbeid for å klare kommuneoppdraget. Samtidig er det noen kjente utfordringer ved å samarbeid, som vi må ta aktivt hensyn til i eierstyringen vår.

- Ansvar; generelt er det slik med vertskommunemodellen at vi delegerer myndighet til å gjennomføre oppgaver, men kommunestyret har fortsatt ansvaret for at oppgaven løses.
- Økonomisk styring; interkommunale samarbeid må styres og følges opp ift. forventninger om økonomisk gevinstrealisering og styring av utgiftsvekst. Det betyr at også deltakerkommunene må være tydelige eiere, og kommunisere sine forventninger.
- Samordning mot kommunalt tjenesteapparat; vi må som eier bidra til at den interkommunale tjenesten lykkes med å bli tett koplet til den løpende tjenesteutviklingen og planlegging av kommunens virksomhet.
- Politisk og administrativ styring; som eiere må alle involverte kommuner påvirke og bidra til at det legges til rette for både politisk og administrativ påvirkning, gjennom de organer som vertskommunemodellen etablerer.
- Gjennom å være aktive eiere, bygges også en god samarbeidskultur. Alle samarbeid bygger på tillit og kjennskap til hverandre.
- Det etableres en administrativ styringsgruppe for samarbeidet bestående av kommunedirektørene i deltakerkommunene møtes minimum to ganger årlig og ellers ved behov. Styringsgruppen skal:

behandle strategi, utvikling og vesentlige endringer i tjenesten,
gi føringer for budsjett, bemanning og organisering,
fungere som fast dialog- og beslutningsforum mellom kommunene.
Beslutninger søkes tatt i enighet.

Oppsummering

Skaun, Melhus og Midtre Gauldal står overfor betydelige og felles utfordringer knyttet til demografisk utvikling, strammere økonomiske rammer, rekruttering av kompetent arbeidskraft og økte forventninger til kommunale tjenester. Situasjonen er allerede krevende og vil forsterkes i årene framover. For å kunne opprettholde gode og bærekraftige tjenester er omstilling og nye løsninger nødvendig.

Et formelt interkommunalt samarbeid vurderes som et viktig virkemiddel for å møte disse utfordringene. Utredningen som er gjort viser at samarbeid innen sentralbord, arkiv og personvernombud kan gi betydelige gevinster gjennom stordriftsfordeler, sterkere fagmiljø, bedre kvalitet, redusert sårbarhet og økt evne til å håndtere lovendringer og digital utvikling. Samtidig vil et samarbeid bidra til økt attraktivitet som arbeidsplass og bedre rekrutteringsgrunnlag.

Arbeidsgruppen vurderer at fordelene ved samarbeid samlet sett veier tyngre enn ulempene, i hovedsak forutsatt god styring, tydelig ledelse, trinnvis innfasing og god involvering av ansatte og tillitsvalgte. Det pekes samtidig på risiko knyttet til etablering, organisatorisk omstilling og endringsarbeid, som må håndteres strukturert.

Det anbefales å organisere sentralbord og arkiv i én felles tjenesteenhet etter vertskommunemodellen. Modellen er velprøvd, fleksibel og gir nødvendig juridisk og organisatorisk rammeverk for samarbeidet. Ut fra prinsippene om likeverdighet og balanse mellom kommunene anbefales Skaun som vertskommune for disse fagområdene.

For de ansatte legges det til grunn virksomhetsoverdragelse med videreføring av lønns- og arbeidsvilkår. Fleksibel lokalisering av arbeidsplass vektlegges, og tvangsflytting skal unngås.

Kommunedirektørene anbefaler på bakgrunn av utredningen at kommunestyrene vedtar å etablere et formelt interkommunalt samarbeid innen sentralbord og arkiv/postmottak, og gir sin tilslutning til foreslått organisering og videre framdrift.

Når det gjelder personvernombudsfunksjonen foreslås at eksisterende modell for samarbeid mellom Midtre Gauldal, Holtålen, Rennebu og Oppdal også benyttes for Skaun og Melhus, altså at disse to kommunene også kjøper tjenesten av Midtre Gauldal.

Veien videre/tidsplan etter at vedtak eventuelt er fattet

Etter et eventuelt vedtak går arbeidet videre med konkrete forberedelser og videre planlegging. Det er mange forhold som må følges opp og ivaretas, og arbeidsgruppen har satt opp en god oversikt som viser mange av de nødvendige aktivitetene. Det er kommunedirektørens vurdering at dette arbeidet bør ivaretas i linjeorganisasjonen, og at det lages et opplegg som kan planlegge og gjennomføre etablering av ny enhet. Medvirkning skal ivaretas. Det vil være svært viktig å få på plass leder for den nye, interkommunale tjenesteenheten så raskt som mulig.

Proessen med virksomhetsoverdragelse pr. 01.01.2027 fortsetter slik at overføring av ansatte til ny arbeidsgiver sikres, med ROS-analyser, detaljert planlegging av både overgangsfase, innfasingsperiode og driftsfase, drøftinger, informasjon, avtaler, etc.

Informasjonsarbeid internt i kommunene vil bli prioritert.

Det vil bli søkt Statsforvalter om prosjektmidler også for neste fase i arbeidet.